

D E C I Z I E

11 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Burduh
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu

judecând recursul declarat de către Victor Umanski, reprezentat de avocatul Ștefan Burlaca,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Victor Umanski împotriva Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 224, intervenient accesoriu Vladimir Marineac cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 11 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 224, s-a casat hotărârea din 10 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 28 decembrie 2017, Victor Umanski a depus cerere de chemare în judecată împotriva Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr.224 (în continuare CCL nr. 224), cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor judiciare.

Circumstanțele de fapt, prezentate de reclamant, pot fi rezumate după cum urmează.

La 3 octombrie 2014, Victor Umanski și CCL nr. 224, reprezentat de către administratorul Victor Marineac, au încheiat contractul de împrumut nr.1/cdt. Obiectul contractului îl constituie suma 20 000 lei.

Potrivit pct. 2.2. al contractului, CCL nr. 224 s-a obligat să ramburseze împrumutul în termen de până la 3 luni, calculat de la data semnării contractului. Termenul limită de rambursare a sumei indicate supra a expirat la 3 ianuarie 2015.

Reclamantul a pretins că CCL nr. 224 nu și-a onorat obligațiunile asumate prin contractul de împrumut și nu a restituit împrumutul în termen.

La 16 decembrie 2017, Victor Umanski a expediat în adresa cooperativei pârâte o somație, prin care a solicitat restituirea sumei împrumutate în limita a 2 zile calendaristice. Somația a rămas fără niciun răspuns.

Cu titlu suplimentar, reclamantul a menționat că, omisiunea pârâtului de a-și onora obligația contractuală, a generat dreptul lui de a cere achitarea dobânzilor de întârziere în mărime totală de 10 334,51 de lei. Suma respectivă a fost calculată pentru perioada 3 ianuarie 2015 și data depunerii cererii de chemare în judecată.

Pentru motivele evocate, Victor Umanski a solicitat încasarea datoriei în mărime de 20 000 lei, dobânzii de întârziere în sumă de 10 334 lei și compensarea taxei de stat în cuantum de 983 de lei (f. d. 2).

La 14 mai 2018, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani a dispus atragerea în proces pe Victor Marineac, fostul administrator al CCL nr. 224, în calitate de intervenient accesoriu (f. d. 32).

În cadru judecării cauzei, CCL nr. 224 a formulat referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, cerând respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată. În acest sens, cooperativa pârâtă a indicat că suma de 20 000 de lei nu a fost încasată și nu există bon de casă de confirmare a acestei tranzacții (f. d. 26).

Potrivit procesului – verbal al ședinței judiciare din 10 septembrie 2018, intervenientul accesoriu Victor Marineac a precizat că a activat în funcție de manager la CCL nr. 224 și a împrumutat banii din speță, în baza unei procure, pentru a achita datoriile curente ale cooperativei (f. d. 42).

Prin hotărârea din 10 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, acțiunea intentată de către Victor Umanski a fost admisă și s-a statuat de a încasa de la CCL nr.224 în beneficiul reclamantului datoria în cuantum de 20 000 lei, dobânda de întârziere în sumă de 10 334 lei și cheltuielile de judecată suportate pentru plata taxei de stat în mărime de 983 lei, în total suma de 31 317 lei. (f. d. 43, 48-52)

Pe fondul cauzei, instanța de fond a reținut că, prin prisma art. 512, alin. (1), art. 867, alin. (1) și 871, alin. (1) din Codul civil, pretențiile lui Victor Umanski cu privire la încasarea datoriei sunt întemeiate. Or obligațiunea reclamantului împrumutător de a transmite banii în cuantum de 20 000 de lei a fost executată. Recepționarea banilor se confirmă prin contractul de împrumut nr.1/cdt din 3 octombrie 2014. În schimb, obligația pârâtului împrumutatului de a restitui datoria nu a fost executată.

Referitor la încasarea dobânzii de întârziere, instanța de fond a observat că acest capăt de cerere urmează a fi admis în baza art. 872 alin. (1) în colaborare cu art. 619 alin. (1) din Codul civil. Pretenția respectivă poate fi solicitată de către împrumutător în cazul neexecutării de către împrumutat a obligației de restituire a sumei restante, indiferent dacă aceasta a fost sau nu stipulată în contract. În cazul de față, termenul de rambursare a împrumutului a expirat la 3 ianuarie 2015, fiind punctul de plecare pentru punerea în întârziere a CCL nr.224.

Împotriva acestui act judecătoresc, CCL nr.224 a declarat apel, care a fost pus pe rol la 13 decembrie 2018 (f. d. 78). În apărare, Victor Umanski nu a recunoscut cererea de apel.

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 11 iunie 2019, a admis apelul declarat de către CCL nr. 224, a casat hotărârea din 10 septembrie 2018 a

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată (f. d. 129, 130 - 137).

Referitor la procesul de luare a acestei soluții, instanța de apel a constatat că, în perioada 11 noiembrie 2010 – 6 iunie 2017, administrator al CCL nr. 224 era Paromov Vladimir. Potrivit dispoziției nr. 17 din 27 mai 2014, administratorul CCL nr. 224 Paromov Vladimir l-a împuternici pe Victor Marineac să preia funcția de președinte al cooperativei. Ulterior, la 3 octombrie 2014, Victor Umanski și CCL nr. 224, reprezentat de către administratorul Victor Marineac, au încheiat contractul de împrumut nr.1/cdt. Astfel, Curtea de Apel Chișinău a stabilit că dispoziția sus – indicată este lovită de nulitate în acord cu pct. 5.3 și 5.5 din Statutul CCL nr. 224. Drept urmare, intervenientul accesoriu Victor Marineac nu avea împuterniciri legale de a încheia contractul de împrumut în numele CCL nr. 224, precum nici nu avea dreptul de a administra bunurile mobile, imobile și să efectueze activități economice din partea CCL nr. 224.

Mai mult, instanța de apel a menționat că temeinicia acțiunii este combătută prin raportul de expertiză judiciară nr.378-380 din 5 martie 2019 și extrasul din registrul de casă pe perioada 2014-2015. Or, conform acestor probe, nu s-a putut confirma faptul încasării de la Victor Umanski în casa entității CCL nr. 224 a sumei de 20 000 lei, din motivul lipsei documentului contabil primar și a înregistrurilor respective în registrul de casă.

În acest context, instanța de apel a concluzionat că Victor Umanski nu poate pretinde încasarea de la CCL nr. 224 a datoriei, dobânzii de întârziere, întrucât acesta, prin prisma art. 118 din Codul de procedură civilă, nu a prezentat probe incontestabile că a virat în contul CCL nr. 224 suma de 20 000 lei.

Împotriva deciziei instanței de apel, la 23 septembrie 2019, Victor Umanski, reprezentat de avocatul Ștefan Burlaca, a declarat recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii instanței de fond și încasarea cheltuielilor de judecată. (f. d. 144 - 145).

În motivarea opiniei privind ilegalitatea deciziei contestate, recurentul a indicat că decizia instanței de apel este nemotivată, iar probele au fost apreciate arbitrar. De altfel, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că Vladimir Marineac a acționat în interesele CCL nr. 224, în temeiul procurii eliberate de către administratorul CCL nr. 224, conform căreia a fost împuternicit să reprezinte interesele CCL nr. 224, în raport cu autoritățile publice și/sau private și a dispoziției din 27 mai 2014 a Președintelui CCL nr. 224. Mai mult, dispoziția președintelui demonstrează că Vladimir Marineac a fost angajat în calitate de manager al CCL nr. 224, dar nu de președinte. Suplimentar, s-a arătat că toți membrii Consiliului de administrare al CCL nr. 224 au contrasemnat contractul de împrumut.

Cu privire la raportul de expertiză furnizat de către CCL nr.224, Victor Umanski a sugerat că dovada menționată nu poate fi reținută, întrucât ea a fost obținută pe cale extrajudiciară, fără a-l implica pe el. Așadar, recurentul nu a avut posibilitatea să expună propriile întrebări față de expert, propriile propuneri și/sau obiecții ce vizează rezultatele așa-numitei expertize.

La 25 noiembrie 2019, intervenientul accesoriu Victor Marineac a depus o referință în întâmpinarea recursului, solicitând admiterea acestuia și menținerea hotărârii primei instanțe. Tot el a cerut casarea încheierii din 14 mai 2018 a

Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, prin care a fost atras în calitate de intervenient accesoriu (f. d. 176).

Intimatul CCL nr.224, prin referința înregistrată la 26 noiembrie 2019, a susținut raționamentele juridice ale Curții de Apel Chișinău și a solicitat respingerea recursului ca fiind inadmisibil (f. d. 177 – 178).

În procedura de filtru, prevăzută de articolul 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată a constatat că obiectul prezentei cereri se referă la decizia din 11 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Mandatul seria MA nr. 1465612 din 22 septembrie 2019 a certificat împuternicirile legale ale avocatului Ștefan Burlacu de a reprezenta interesele recurentului Victor Umanski, în special, de a ataca hotărârea judecătorească. Astfel, recursul a fost formulat de către subiectul căruia i s-a conferit dreptul dat, în baza art. 430 lit. a) din Codul de procedură civilă. În același timp, materialele cauzei au confirmat că cererea nu a fost examinată anterior.

Cu privire la termenul de declarare a recursului, completul de admisibilitate a stabilit că decizia motivată din 11 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată părților, prin intermediul serviciului poștal, la 10 iulie 2019 și a fost publicată pe pagina web „Portalul instanțelor naționale de judecată” la 12 iulie 2019. Totodată, dovada primirii adecvate a actului judecătorec contestat nu a fost anexată de către instanța de apel. În mod deosebit, CCL nr.224 nu a ridicat obiecții pe acest segment procedural și nu a invocat o aparență de încălcare a principiului securității juridice. Astfel, luând în considerare cele menționate, recursul a fost înregistrat în Grefa Curții Supreme de Justiție la 22 septembrie 2019, în limitele temporale prevăzute la articolul 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept de ordine publică specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, Victor Umanski nu a prezentat observații în privința acestui aspect procedural.

În aceeași ordine de idei, completul de filtru a verificat esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurentului referitoare la ilegalitatea deciziei atacate întrunesc criteriile formale din articolul 432 alin. (2) și (4) din Codul de procedură civilă.

Pe baza celor analizate, prin încheierea din 27 noiembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, cererea menționată mai sus s-a considerat admisibilă pentru examinarea în fond.

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs și referințe au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurenta și intimata au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții

adverse. Cu titlu subsidiar, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75, Eriksson vs Suedia, 12 aprilie 2012, parag. 66, 72, Põnkä vs Estonia, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34, decizia nr. 95 din 19 decembrie 2016 a Curții Constituționale, parag. 26 – 27).

Verificând decizia din 11 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 10 septembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, în limitele controlului de legalitate, în raport de criticele invocate, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului, casarea deciziei contestate și menținerea hotărârii primei instanțe, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurentului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza García Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; Moreira Ferreira vs Portugalia (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84).

În conformitate cu articolul 432 alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată. Alin. (4) din același articol prevede că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară.

Pentru început, instanța de recurs recapitulează esența litigiului. Astfel, potrivit dispoziției nr. 17 din 27 mai 2014, administratorul CCL nr. 224 Paramorov Vladimir l-a împuternicit pe Victor Marineac să preia funcția de manager al fondului locativ. La 29 mai 2012, administratorul Paromov Vladimir a eliberat o procură pe numele lui Victor Marineac, prin care i-a oferit dreptul de a încheia contracte cu persoane fizice și juridice. Drept consecință, la 3 octombrie 2014, Victor Umanski și CCL nr. 224, reprezentat de către Victor Marineac, au încheiat contractul de împrumut nr.1/cdt., cu privire la suma de 20 000 de lei, pe o perioadă de 3 luni. Împrumutul nu a fost restituit de către CCL nr. 224 până la termenul limită din 3 ianuarie 2015. În mod corespunzător, Victor Umanski a solicitat, prin intermediul instanței de judecată, încasarea datoriei respective și dobânzilor aferente. Dimpotrivă, CCL nr. 224 nu a recunoscut acțiunea, întrucât banii respectivi nu au ajuns pe contul său.

Colegiul lărgit amintește că prima instanță a calificat raporturile juridice de mai sus ca fiind de contract de împrumut, ceea ce a condus la admiterea integrală a pretențiilor formulate de către Victor Umanski. De altfel, instanța de fond a fost de acord că CCL nr. 224 nu și-a executat obligația contractuală în termenul stabilit. În schimb, Curtea de Apel Chișinău a considerat că administratorul CCL nr. 224 Paromov Vladimir a emis dispoziția nr. 17 din 27 mai 2014 contrar pct. 5.3 și 5.5 din Statutul CCL nr. 224, fiind lovită de nulitate. În plus, raportul de expertiză judiciară nr.378-380 din 5 martie 2019 și extrasul din registrul de casă pe perioada

2014-2015 a confirmat că CCL nr. 224 nu a încasat de la Victor Umanski suma de 20 000 de lei. În concluzie, instanța de apel a respins acțiunea.

Pe fondul cauzei, instanța de apel și-a fundamentat decizia pe art. 513, 514, 572 alin. (2), art. 666 alin. (1), art. 867 și 871 din Codul civil.

Problema centrală supusă controlului judecătoresc în fază de recurs constă în verificarea corectitudinii modului de aplicare a art. 130 din Codul de procedură civilă de către instanța de apel, precum și îndeplinirea de către recurent a sarcinii probei ce i-a revenit prin prisma art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă. În acest mod, instanța de recurs este chemată să ofere un răspuns la întrebarea dacă instanța de apel a argumentat convingător respingerea contractului nr. 1/ctd din 3 octombrie 2014 și anexei nr. 2 la contractul citat din 6 octombrie 2014 în calitate de probe pertinente și admisibile. În special, decizia instanței de apel trebuie să motiveze opozabilitatea dispoziției nr. 17, emisă de către administratorul CCL nr. 224 Paramorov Vladimir față de Victor Umanski, inclusiv în ce măsură recurentul urmează să poarte răspundere civilă pentru neexecutarea obligațiilor din partea reprezentantului CCL nr. 224. În definitiv, instanța de judecată va trebui să se asigure că în cazul de față instanțele de judecată au îndeplinit condiția unei examinări efective și au dat un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului (a se vedea, în contrast, Lebedinschi vs Moldova, 16 iunie 2015, parag. 31, 35 – 36; Nichifor vs Moldova, 20 septembrie 2016, parag. 29 – 31).

În apărarea sa, CCL nr. 224 a precizat că instanța de apel a declarat corect, prin prisma art. 217 și 220 din Codul civil, nulitatea absolută a dispoziției nr. 17 din 27 mai 2014 a administratorului CCL nr. 224 Paramorov Vladimir.

Intimatul Vladimir Marineac a susținut că opinia primei instanțe este una întemeiată și legală.

Pentru a elucida aspectele abordate în sesizare, instanța de recurs va raporta circumstanțele prezentate mai sus la normele de drept material în vigoare la data încheierii contractului de împrumut din 3 octombrie 2014. La conturarea acestei ipoteze, conform art. 7 alin. (1) din Codul civil, legea civilă nu are caracter retroactiv. Astfel, litigiul se va axa pe Codul civil în vigoare până la republicarea acestuia din 1 martie 2019.

La acest capitol, potrivit art. 216 alin. (1) raportat la art. 217 alin. (1) din Codul civil, actul juridic este nul în temeiurile prevăzute de prezentul cod (nulitate absolută). Nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată o invocă din oficiu.

Dimpotrivă, nulitatea relativă este reglementată de art. 216 alin. (2) și art. 218 din același text de lege. Respectiv, actul juridic poate fi declarat nul, în temeiurile prevăzute de prezentul cod, de către instanța de judecată sau prin acordul părților (nulitate relativă). Nulitatea relativă a actului juridic poate fi invocată doar de persoana în al cărei interes este stabilită sau de succesorii ei, de reprezentantul legal sau de creditorii chirografari ai părții ocrotite pe calea acțiunii oblice. Instanța de judecată nu poate să o invoce din oficiu.

Astfel, în temeiul art. 226 din Codul civil, în cazul în care atribuțiile persoanei privind încheierea actului juridic sunt limitate prin contract, iar împuternicirile organului persoanei juridice – prin actul de constituire, în comparație cu cele stipulate prin mandat, lege sau cu cele deduse din circumstanțele în care se încheie

actul juridic, acesta, încheiat fără respectarea limitelor impuse, poate fi declarat nul numai în cazul în care se demonstrează că cealaltă parte a știut sau trebuia să știe despre limitări.

În aceeași ordine de idei, conform art. 604 din Codul civil, debitorul răspunde pentru vina reprezentantului său și a persoanelor cărora le-a încredințat executarea contractului în aceeași măsură ca pentru propria vină dacă legea nu prevede că răspunde terțului. Prevederile art.603 alin.(2) nu se aplică.

Potrivit art. 867 alin. (1) din Cod civil, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date. Totodată, împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul și în modul stabilit în contract în acord cu art. 871 alin. (1) din Codul civil.

Procedând la examinarea fondului recursului, Colegiul lărgit observă că instanța de apel a considerat motivul principal pentru respingerea acțiunii faptul că Vladimir Marineac nu avea împuternicirile legale de a încheia contractul de împrumut din 3 octombrie 2014 din numele CCL nr. 224. Sub acest aspect, este evident că intimatul CCL nr. 224 a făcut uz de metoda de apărare prevăzută la art. 11 lit. c) din Codul civil, potrivit căruia apărarea dreptului civil se face prin recunoașterea nulității actului juridic. În mod corespunzător, nulitatea unui act juridic civil poate fi absolută sau relativă, ceea ce impune concluzia că ea trebuie circumscrisă unei dispoziții exprese din Codul civil.

De altfel, instanța de recurs acceptă afirmația lui Victor Umanski că instanța de apel nu a indicat în decizia sa tipul nulității, care a afectat valabilitatea dispoziției președintelui CCL nr. 224 nr. 17 din 27 mai 2014, în special, nu a făcut trimitere la nicio normă de drept relevantă. Totuși, luând în considerare marja sa de apreciere, instanța de judecată notează că anularea acestei dispoziții se răsfrânge direct asupra contractului de împrumut nr. 1/cdt din 3 octombrie 2014. Cu titlu de precizare, Curtea de Apel Chișinău a arătat că dispoziția președintelui nr. 17 contravine pct. 5.3 și 5.5 din Statutul CCL nr. 224. Din aceste motive, instanța de apel a declarat, în mod indirect, nul contractul de împrumut nr. 1/cdt din 3 octombrie 2014. Or, Curtea de apel a subliniat că Victor Marineac nu avea împuterniciri legale de a încheia contractul respectiv. Dat fiind cele determinate, instanța de apel a înlăturat valoarea probatorie a contractului din speță. Astfel, Colegiul lărgit punctează că aplicarea corectă a tipului nulității actului juridic civil vizează esența litigiului, de vreme ce, în baza unui atare mijloc de apărare invocat de CCL nr. 224, instanța de apel a casat hotărârea primei instanțe și a respins acțiunea.

Pe de o parte, este absolută acea nulitate care sancționează nerespectarea, la încheierea actului juridic, a unei norme care ocrotește un interes general, obștesc. Condițiile pentru aplicarea ei au fost specificate în art. 211, 213, 220, 221, 222 și 223 din Codul civil. Pe de altă parte, este relativă acea nulitate care sancționează nerespectarea, la încheierea actului juridic, a unei norme care ocrotește un interes particular, individual, personal. Codul civil stabilește actele juridice care pot fi lovite de nulitate relativă în acord cu art. 224, 226, 227, 228, 229, 230, 231 sau 232.

Instanța de recurs notează că modul de funcționare și de conducere al persoanei juridice de tip „cooperativă” este reglementată de art. 171 – 178 din Codul

civil. În referința depusă, CCL nr. 224 a prezentat un argument nou conform căruia actul judecătoresc contestat este întemeiat pe art. 217 și 220 din Codul civil. Colegiul de control judiciar reiterează că această teză nu este dezvoltată prin exemple concrete. Intimatul CCL nr. 224 nu a concretizat dacă sancțiunea dată se aplică în privința dispoziției președintelui CCL nr. 224 nr. 17 din 27 mai 2014 sau în privința contractului de împrumut. În sprijinul acestei constatări, se atestă că intimatul nu a comunicat, în mod concret, normele de drept imperative sau standardele ordinii publice încălcate de emiterea actului de mai sus ori de întocmirea contractului de împrumut. În orice caz, prin dispoziția nr. 17, președintele CCL nr. 224 Paromov Vladimir l-a angajat conform contractului nr. 9 din 27 mai 2014 pe Victor Marineac în funcție de manager al fondului locativ (f. d. 77). Așadar, decizia Curții de apel nu se axează pe nicio normă de drept imperativă care ar interzice acest fapt. Punctul 5.5 (nr. 14) din Statut folosește în cuprinsul său mai multe exemple de funcții care ar putea fi angajate de președintele cooperativei, cum ar fi contabil, jurist, paznic, servitoare. În continuare, autorii statutului au folosit sintagma „ș.a.”, ceea ce presupune posibilitatea angajării unor alte persoane cu alte funcții. În concluzie, statutul indicat nu prevede exhaustiv lista salariaților pe care îi poate lua la serviciu conducătorul cooperativei. Instanța de apel nu a furnizat motive convingătoare pentru care a decis contrariul. Probabil a fost indusă în eroare de faptul că actul civil analizat este redactat în limba rusă, iar în dreptul lui Victor Marineac este inserată funcția „управляющий”. De fapt, în joc au fost puse numai interesele private și competențele de gestionare economică ale CCL nr. 224.

Pe cale de consecință, Colegiul de control judiciar subliniază că pretinsa cauză de nulitate a contractului de împrumut se referă la limitarea împuternicirilor oferite lui Vladimir Marineac, prin dispoziția președintelui CCL nr. 224 nr. 17 din 27 mai 2014. Aceasta se încadrează în dispozițiile legale ce țin de nulitatea relativă, și anume, art. 226 din Codul civil. Or, în cazul în care atribuțiile persoanei privind încheierea actului juridic sunt limitate prin contract, iar împuternicirile organului persoanei juridice – prin actul de constituire, în comparație cu cele stipulate prin mandat, lege sau cu cele deduse din circumstanțele în care se încheie actul juridic, acesta, încheiat fără respectarea limitelor impuse, poate fi declarat nul.

Cu toate acestea, Colegiul lărgit învederează că legislatorul a introdus o condiție esențială pentru a face uz de nulitatea relativă de mai sus. Aceasta poate fi aplicată numai în cazul în care se demonstrează că Victor Umanski a știut sau trebuia să știe despre limitări. Din această perspectivă, soluția instanței de apel de a anula dispoziția menționată, care prin rigoare a declarat nul și contractul, nu este opozabilă lui Victor Umanski. Pentru a stabili această împrejurare, instanțele de judecată trebuie să depună diligență maximă la examinarea circumstanțelor în care s-a încheiat contractul de împrumut nr. 1/ctd din 3 octombrie 2014.

La fel ca prima instanță, Colegiul de control judiciar observă că părțile implicate în litigiu nu neagă că, la 3 octombrie 2014, Victor Umanski și CCL nr. 224, reprezentat de către administratorul Victor Marineac, au încheiat contractul de împrumut nr. 1/ctd. Obiectul contractului este constituit din suma de 20 000 de lei.

În această ordine de idei, instanța de recurs acceptă argumentul recurentului privind așteptarea lui legitimă că reprezentantul CCL nr. 224, Victor Marineac, a reprezentat în mod legal interesele cooperativei. Pentru a demonstra alegația

respectivă, el a prezentat procura din 29 mai 2012, semnată și ștampilată de către administratorul CCL nr. 224 Paromov Vladimir. Conducătorul cooperativei intimate este individualizat prin „IDNP”, iar CCL nr. 224 prin codul fiscal și sediul ei. Totodată, potrivit procurii, mandatarul Victor Marineac are dreptul să încheie contracte cu orice persoană fizică sau juridică și să negocieze clauzele contractuale, inclusiv condițiile cele mai avantajoase pentru CCL nr. 244 (f. d. 39). Suplimentar, contractul de împrumut pe partea verso a fost contrasemnat de alte patru persoane. Recurentul a subliniat că aceștia erau membrii Consiliului de administrare al CCL nr. 224. Prin referința din 26 noiembrie 2019, CCL nr. 224 nu a negat afirmațiile date. Instanța de recurs nu găsește motive pertinente de a înlătura opinia recurentului în acord cu art. 123 alin. (6) din Codul de procedură civilă.

Din perspectivă determinată supra, Colegiul lărgit constată că recurentul Victor Umanski nu a putut cunoaște că Victor Marineac a avut posibile limitări în procesul de negociere și de încheiere a contractului de împrumut. Chiar dacă ele nu au fost demonstrate convingător de către instanța de apel și intimat, Colegiul judiciar consideră că a trebuit să înlătore orice dubiu și să nu lase loc de interpretare.

În același timp, instanța de recurs accentuează că instanța de apel a respins acțiunea formulată de către Victor Umanski, deoarece CCL nr. 224 nu dispune de documente contabile primare în registrul de casă privind încasarea sumei de 20 000 de lei. Decizia instanței de apel a reținut în favoarea acestui raționament raportul de expertiză judiciară nr.378-380 din 5 martie 2019 și extrasul din registrul de casă pe perioada 2014-2015.

Totuși, Colegiul lărgit opinează că instanța de apel a deviat de la factorul decisiv al speței. De altfel, cert este că Victor Umanski a predat banii lui Victor Marineac. Potrivit actului de primire – predare din 6 octombrie 2014, Victor Marineac, manager al fondului locativ CCL nr. 224, a confirmat că a primit împrumutul în numele CCL nr. 224 în cuantum de 20 000 de lei. În plus, actul a fost contrasemnat de un martor pe nume V. Vaneeva, din partea recurentului Victor Umanski (f. d. 7). Aparent, o persoană similară cu același nume și cu aceeași inițială a prenumelui, după caz, Valentina Vaneeva este membru al comisiei de cenzori al CCL nr. 224 în acord cu decizia privind înregistrarea începerii procedurii de reorganizare a CCL nr. 224 din 6 iunie 2017 (f. d. 122). În plus, CCL nr. 224 nu a solicitat audierea acesteia în calitate de martor pentru a infirma cele menționate.

Totodată, dispozițiile de drept relevante contractului de împrumut nu impun acestui o formă tipizată, și anume, după cum a indicat expertul judiciar Vasile Goian în punctul 1 din raportul de expertiză citat. Drept urmare, Victor Marineac avea responsabilitatea de a întocmi și de a transmite bani în casa entității CCL nr. 224. În realitate, recurentul, a cărui bună – credință se prezumă, nu poate purta răspundere civilă pentru omisiunile organului de conducere. Mai mult, conform art. 604 din Codul civil, intimatul CCL nr. 224 răspunde pentru vina reprezentantului său, Victor Marineac, căruia i-a încredințat executarea contractului în aceeași măsură ca pentru propria vină dacă legea nu prevede că răspunde terțul. La fel, potrivit art. 242 alin. (2) din Codul civil, actul juridic încheiat de o persoană (reprezentant) în numele unei alte persoane (reprezentat) în limitele împuternicirilor dă naștere, modifică sau stinge drepturile și obligațiile civile ale reprezentatului.

În astfel de circumstanțe de drept, Colegiul de control judiciar observă că instanța de apel a ignorat prevederile legale indicate supra și a pus în sarcina recurentului unele responsabilități administrative, care nu țin de competența lui. Respectiv, raportul de expertiză judiciară nr.378-380 din 5 martie 2019 nu este opozabil raportului juridic civil apărut între Victor Marineac și Victor Umanski. Așadar, instanța de recurs notează că acest mijloc de probă a fost reținut în calitate probă pertinentă contrar condițiilor art. 121 și 130 alin. (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Pe baza celor constatate, Colegiul lărgit este de acord cu prima instanță că între Victor Marineac și Victor Umanski există un contract de împrumut a sumei de 20 000 de lei și care nu a fost restituită până la 3 ianuarie 2015 potrivit termenului stipulat în clauza contractuală 2.2. De asemenea, având în vedere executarea întârzierii obligației civile, recurentul a fost îndreptățit să ceară dobânda de întârziere în mărime de 10 334 lei.

În ansamblu, ținând cont de natura litigiului și de marja de apreciere a instanței de judecată, Colegiul judiciar opinează că a examinat principalele întrebări juridice puse în prezenta cerere. Totuși, instanța de recurs constată că pretenția invocată de intimatul Victor Marineac referitor la casarea încheierii din 13 mai 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani a fost formulată pentru prima dată la 25 noiembrie 2019 (f. d. 176). Intimatul nu a explicat motivul pentru care a hotărât să nu depună o cerere de recurs separată, dar să introducă un atare capăt de cerere în referință, inadmisibil din punct de vedere procedural. Intimatul a neglijat ordinea contestării acestui act judecătoresc. Prin urmare, instanța de recurs va respinge ca inadmisibilă pretenția intimatului.

Drept consecință, instanța de recurs subscie criticilor recurentului potrivit căruia instanța de apel a respins neîntemeiat valoarea probatorie a contractului nr. 1/ctd din 3 octombrie 2014 și anexei nr. 2 la contractul citat din 6 octombrie 2014 în calitate de probe pertinente și admisibile. Mai mult decât atât, instanța de apel a declarat nul contractul sus – menționat fără a lua în considerare exigențele impuse de nulitatea relativă prevăzute la art. 226 din Codul civil, precum și interesele recurentului protejate de art. 242 alin. (2) și art. 604 din Codul civil. Efectul acestor încălcări de legalitate, și anume, devierile procedurale și de administrare a dreptului material afectează echitatea procedurii în ansamblu și calitatea hotărârilor judecătorești pronunțate în prima și a doua instanță impusă de articolul 130 alin. (4) și art. 239 din Codul de procedură civilă.

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a confirma incidența temeiului indicat la articolul 432 alin. (2) lit. a) și b) și alin. (4) din Codul de procedură civilă și a stabili că erorile judiciare analizate în speță sunt esențiale. Totuși, completarea considerentelor hotărârii din 10 septembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani nu poate fi calificată ca o încălcare decisivă a art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, cât timp instanța de recurs a acceptat punctul de vedere juridic al acesteia, iar, per ansamblu, instanța de fond a răspuns la principalele elemente din dosar. Instanța de recurs observă că esența deciziei din 11 iunie 2019 a instanței de apel nu corespunde standardelor de mai sus. Astfel, datorită acestor constatări, Colegiul de control judiciar consideră că erorile depistate pot fi corectate prin casarea deciziei contestate și menținerea hotărârii primei instanțe.

Referitor la repartizarea cheltuielilor de judecată după schimbarea soluției date de instanțe de apel, Colegiul lărgit reține că recurentul a achitat taxa de stat la depunerea cererii de recurs în mărime de 491, 50 de lei și a solicitat compensarea acesteia din contul intimatului CCL nr. 224. Astfel, recurentul a îndeplinit cerințele prevăzute de art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, ceea ce implică admiterea acestui capăt de cerere.

Având în vedere problemele de drept ridicate în speță, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul formulat de către Victor Umanski, de a casa decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Victor Umanski, reprezentat de avocatul Ștefan Burlaca.

Se casează decizia din 11 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Victor Umanski împotriva Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 224, intervenient accesoriu Vladimir Marineac cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

Se menține hotărârea din 10 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Se încasează de la Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 224 în beneficiul lui Victor Umanski cheltuielile judiciare în mărime de 491 (patru sute nouăzeci și unu), 50 de lei, cu titlu de taxă de stat achitată la depunerea cererii de recurs.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Judecător

Maria Ghervas

Judecători

Nina Vascan

Victor Burduh

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu